

Môže byť vaše dieťa obeťou alebo agresorom v prípade šikanovania?

Milí rodičia, skúste si urobiť dotazník, ktorý Vás môže upozorniť na to, že Vaše dieťa je vo vzťahu k šikanovaniu rizikovým. Žiadne dieťa totiž nie je chránené pred týmto javom, neplatí, že obeťou sa stávajú len niektoré deti. Naopak, obeťou sa môže stať každé dieťa, normálne vyvinuté, pokojné, rozvážne, snaživé, fyzicky primerane vyspelé. Rovnako tak neospravedlňujte a neprehliadajte prejavy, ktoré môžu viesť k tomu, že sa z vášho dieťaťa stane agresor. Uvedené znaky nechápte tak, že sa ich nositeľ automaticky stane agresorom alebo obeťou. Sú však významným signálom, ktorý pri vhodných podmienkach a zodpovedajúcej situácii môže dostať vaše dieťa do úlohy agresora alebo obeti. Nevyhýbajte sa žiadnej odpovedi, buďte k sebe aj k svojmu dieťaťu spravodliví.

Obet' – týrané dieťa (áno - nie)

- dieťa dáva najavo svoje prednosti výrazne, často aj nevhodne
- viditeľne zvýrazňuje svoj vreľý vzťah k niektorému učiteľovi
- odlišuje sa výrazne od triedy svojou inteligenciou (kladne aj záporne)
- výrazne sa odlišuje svojimi prejavmi
- snaží sa votrieť do priazne silnejších
- oblieka sa inak než ostatní
- je výrazne obézne
- je telesne slabé, má malú fyzickú silu
- je telesne neobratné
- má telesný handicap alebo vzhľadovú chybu
- ťažko znáša fyzický kontakt
- nie je schopné sa ubrániť pred prípadným napadnutím
- má obavy z merania síl
- vyhýba sa tvrdším športom (hokej, futbal, a pod.)
- podceňuje svoje schopnosti, výkony
- je nešikovné
- nedokáže sa vzoprieť postrkovaniu
- nedokáže prijať bežné šteklenie či postrkovanie
- je viditeľne bojzlivé
- je plaché
- je výrazne citlivé
- medzi rovesníkmi sa prejavuje nevýrazne
- ťažko sa presadzuje
- ťažko nadväzuje kontakt s rovesníkmi
- nemá kamarátov, je osamelé
- má nízke sebavedomie
- je mlčanlivé, osamelé
- neznáša posmech
- často pociťuje zahanbenie
- nie je schopné vzbudiť sympatie detí a dospelých
- nedokáže poskytnúť citovú odozvu
- je príliš sebakritické

- rýchlo prepadne panike
- so svojimi pocitmi sa ťažko zdôveruje aj svojím rodičom

Prevažuje u vášho dieťaťa ÁNO alebo NIE?

V prípade, že prevažuje ÁNO, je nutné vyhľadať pomoc, pretože sami situáciu asi ťažko zvládnete. Nečakajte a začnite, pokiaľ je čas. Šikanovanie sa v prvých štádiách väčšinou ťažko rozpozná, ale stopy, ktoré zanecháva na dieťati, bývajú hlboké a často aj trvalé. Zmeniť zistený stav v prípade prevažujúcich ÁNO je nutné v záujme vášho dieťaťa. Obráťte sa preto na školu alebo na najbližšie centrum pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie.

Agresor – a) dieťa (áno - nie)

- je zlomyseľné
- je impulzívne, neprimerane podráždené
- často je náladové
- býva nevraživé, vulgárne
- vyskytujú sa u neho prejavy zúrivosti, hnevu
- vyžaduje si obdiv, chce byť stredobodom pozornosti
- doma aj v škole má často výchovné problémy
- je závistlivé
- ťažko sa prispôsobuje
- nerado prijíma spoločenské normy
- je hrubé, surové
- má sklony bezdôvodne ničiť veci
- má narušený vzťah k autorite
- dáva často najavo svoju silu, fyzickú aj psychickú prevahu
- medzi deťmi sa bezohľadne presadzuje
- rado zdôrazňuje svoje prednosti
- túži byť silné
- rado ovláda iných, často rozkazuje
- rado verejne ponižuje druhých
- je kruté k zvieratám
- je kruté k iným deťom
- často vyvoláva bitky
- má sklony okrádať mladších a slabších
- zapája sa do skupín, kde vládne násilie a sú častejšie sklony k trestnej činnosti
- robí rado veci, ktoré iným vadia
- rado vyhľadáva v televízii a filmoch násilie
- toto násilie prežíva so zaujatím
- má pocit uspokojenia v situácii, kedy vidí utrpenie iného
- ťažko vyjadruje svoje city
- ťažko sa vžíva do pocitov druhých
- na kritiku reaguje neprimerane
- má sklony násilne riešiť konflikty
- fyzicky napáda iných aj keď nejde o sebaobranu
- obmedzuje iných v ich prejavoch a jednaní
- využíva iných pre svoje ciele

b) rodina (áno - nie)

- prejavuje sa vo vašej rodine agresivita, brutalita
- je voči dieťaťu uplatňovaný náročný prístup (vojenský dril bez potrebnej miery lásky)
- presadzujú dospelí členovia rodiny svoju moc autoritatívne
- prejavujú sa v rodine sadistické tendencie
- je dieťa v rodine často fyzicky napádané niektorým členom rodiny (otcom, matkou, súrodencami, nevlastným otcom a pod.)
- dochádza vo vašej rodine k fyzickému násiliu (napr. medzi rodičmi)
- dieťa je v rodine ponižované
- je niektorým členom rodiny nenávidené pre jeho zdravotné postihnutie, telesný handicap a pod.
- používate často telesné tresty
- používate často nadávky
- ponižujete a zosmiešňujete dieťa
- zaobchádzate kruto s dieťaťom
- dochádza často ku konfliktom medzi rodičom a dieťaťom, ktoré končí fyzickým potrestaním
- rodič obmedzuje autonómiu dieťaťa
- rodič je k dieťaťu odmeraný, bez potrebnej dávky citu a lásky
- rodičia často používajú fyzické tresty
- dáva v rodine niekto najavo sklamanie z narodenia dieťaťa

Pokiaľ ste boli k sebe, k dieťaťu i situácii v rodine spravodliví, potom ste vytvorili určitý obrázok toho, či sa vaše dieťa môže alebo nemôže stať agresorom. Pokiaľ v odpovediach prevažuje ÁNO, potom by ste nemali otáľať a pokúsiť sa zmeniť všetko, čo sa dá zmeniť. Aj v tomto prípade vám môžu pomôcť odborníci v škole alebo v najbližšom centre pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie.

Na záver jedna rada. Ak dokážete zastaviť agresiu v detskom veku, máte nádej, že znížite alebo zastavíte riziko kriminality v dospelosti. Ak to bude naopak, dieťa zistí, že krutosť sa vypláca, a ak je nepotrestaná, brutalita a agresivita dieťaťa porastie.